

ÖZET

AL, Umut. Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım, Doktora Tezi, Ankara, 2008.

Bir ülkedeki bilim politikasının sağlıklı şekilde yürütülüp yürütülmediğinin somut göstergelerinden bir tanesi bilim çevreleri tarafından üretilen bilimsel yayınlardır. Ülkeler geleceklerini garanti altına almak için sağlıklı bir temele dayanan yayın politikası geliştirmek durumundadırlar. Bu bağlamda oluşturulacak politikalara kaynaklık edebilecek değerlendirmelerin çok yeterli olmadığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmelerde nicelik ön planda tutulup, yayınların niteliği (yayımlandığı dergi, aldığı atıf sayısı, patent çıktısı olup olmadığı vb.) ve disiplinlerarası farklılıklar dikkate alınmamaktadır. Bu durum Türkiye'nin uluslararası bilimsel yayın üretimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bilimsel yayınların etkinliği genellikle bibliyometrik çalışmalarla ortaya konulmaktadır. Gerçekleştirilen bibliyometrik araştırmalarda veri kaynağı olarak atıf dizinlerinden yararlanılmaktadır. Araştırmamızda atıf dizinlerinde yer alan Türkiye adresli yayınların bibliyometrik özellikleri incelenmiş ve Türkiye adresli yayınların niteliksel değerlendirmesi yapılmıştır. Türkiye adresli yayınların niteliksel değerlendirmesi yapılırken, dergilere ilişkin olarak etki faktörü, bilim insanlarının değerlendirilmesinde kullanılan *h*-endeksi, ülkelerin karşılaştırılmasında gündeme gelen göreceli atıf etkisi gibi çeşitli göstergelerden yararlanılmıştır.

Atıf dizinleri kapsamındaki yayın sayısında en çok artış görülen ülkelerden biri Türkiye'dir. Bu artışta akademik çevrelerin atıf dizinleri kapsamında yayın yapılmasına verdiği önem büyük rol oynamıştır. Çünkü atıf dizinlerine katkıda bulunanların çok önemli bir kısmı akademisyendir. Yayın sayısındaki artışın bir başka nedeni ise TÜBİTAK'ın teşvikleridir.

Çeşitli bilim dallarında etki faktörü yüksek dergilerde Türkiye adresli çok az sayıda makale yayımlanmıştır. Atıf dizinlerinde yer alan Türkiye orijinli dergiler etki faktörlerine göre değerlendirildiğinde, ilgili alanlarda düşük etki faktörü değerine sahip dergiler arasında yer almaktadır. Türkiye’de tıp ile ilgili alanlarla birlikte, fizik ve kimya en sık yayın yapılan alanlardır.

Çalışmamızda gelecek yıllarda atıf dizinlerindeki Türkiye adresli yayın sayısında artışın devam edeceği öngörülmektedir. Fakat bilim ve teknoloji sistemine gerekli ve yeterli yatırım yapılmadığı takdirde bu artışın bilim dünyasında ileri kabul edilecek ülkelerin düzeyine ulaşması zordur.

Araştırmamız sonucunda “Ulusal bilim ve teknoloji politikamızın, önemli bir boyutunu oluşturan ‘bilimsel yayın üretkenliği’ nitelikten çok niceliği ön plana çıkaran bir yaklaşım içinde algılanmakta ve değerlendirilmektedir” şeklindeki hipotezimiz kanıtlanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Bilim ve teknoloji politikası, bilimsel yayın politikası, atıf dizinleri, Türkiye adresli yayınlar, bibliyometri.